

Воја МАРЈАНОВИЋ

ПЕСМА КАО ПРИЧА

Зоран Савковић: *Звездана шареница*, Слово, Краљево, 1995.

Готово је несхватљиво са коликим замахом, данас, буја и бокори се песништво за децу или поезија намења младима. У тешка времена за издавачку делатност у тренуцима када је мучно понудити и удавачу једну збирку поезије, у дане када је поезија нека врста »уметничког луксуза«, све више је песника и песничких збирки. Било да се јављају класични писци, или почетници, осредњи или медиокритети, тек, поезије има на претек. Ми смо, рекли бисмо, песнички народ, али ми смо и народ који се »довија«, народ који »налази немогуће могућности« да се потврди и докаже, да искаже свој идентитет.

Млади глумац, педагог, карикатуриста и човек поливалентног уметничког духа, јавља се у Краљево са првом збирком песама за децу под насловом »Звездана шареница«. У намери не да буде што јесте »калеидоскоп властитог уметничког интересовања«, он пише занимљиву песму за младе у којој се налазе сви атрибути такозване наивне песме или поезије савременог сензибилитета. И већ та предиспозиција, уврштава га у ред песника детињства, у плејаду оних заговорника »најодговорније лирске речи«, у којој мера садржине и форме мора имати савршени склад. Савковић је тога, изгледа свестан, па је у првим песмама у којима се обраћа »наивним и невиним«, поштовао поетику вечне песме детињства: да је јасна и једноставна, да у бити својој има причу као кичму и мотив, да је написана језиком наименованог читаоца – и да, носи собом челне елементе поетике дечје песме (игру, хумор, нонсенс и парадокс).

У три циклуса Савковићева »Шареница« (*Снови са јасјука*, *Шареница – Словарица*, *Сиварноси машине*) исплетена је звездана прашина снова испуњених фантазијом. Овај песник користећи, понекад и фабулу и стих (ритам и мелодију) фолклорне лирике, испевао је стихове о најразличитијим темама, које интересује децу. То су приче у песми о сновима и јави, о релном и фантазмагоричном, о хуморном и квази хуморном, па ипак животном, оовременом, данашњем и нашем. Увек у средишту стварности, песник маштом дочарава дечји свет фантазије. Он му се намеће као »реалност из далека«, па га, тако, и примиче детињству као бајци. Ти елементи Савковићевог песништва нису наслеђени али ни усвојени из модела лирике савремених песника детињства. То је

визија ове врсте лирике коју носи у себи Савковић. Превише игрив и »несташно маштовит«, он како у дневним тако и модерним темама осећа потребу да им се диви. Чак, рекли бисмо, да са њима кореспондира равноправно, јер детињство је увек на неки начин слично, а дечја свест увек прима стварност иреалном димензијом постојећег. Та околност пружила је Савковићу шансу да се у песми шали и бенави, да се башкари идејама, да лети у пределе змајева, да се спрда са бакама и декама, да збија шалу на рачун рода и врабаца – и да, опет, пева о оцачарима, новинским лажима, да помиње витештва »краља – маља«, или да помирљиво пише о породичним љубавима (о тати и мами), а у песми »ТВ породица«.

Залажући се за такозвану »стварност маште« која би могла да звучи парадоксално у теоретском и животном смислу, Савковић је песму за децу и младе оплеменио новим звуцима и валерима поетске акробатике. Иако понекад подсети на игриве и маштовите песнике такозване »београдске школе песника«, он уме да се осамостали и пође својим путем. То доказују песме из циклуса »Стварност маште« у којима се песник приближава не само »грубој реалности («Морнарска песма«, »Пастирк«), већ и песме фолклорне садржине, идилично сетне и хришћански топле («Зимска идила«, »Успаванка«, »Божична хербаријанска песма«). Све оне као да су романтично-лирске а, ипак, делују савремено, бар што се тиче блакости и хумане ноте доброте, правдољубља и велике снаге етичког персоналитета.

Бити комотан и слободан у поетском говору, а још више у поруци коју свакако носи свако право уметничко дело, то је моћ песничког уверења да оно што ради вреди и да »из њега извире« спонтано и свесрдно као дах и љубав. А Савковић оставља утисак да је такав песник. Са изузетном лакоћом и радошћу прочитао сам његову збирку и обрадовао се што се млади ствараоци све више везују за песму наивног сензибилитета, данас »победничку« у просторима српске лирике. Савковић има снаге и простора да израсте у доброг песника младих. Он то носи у обиљу тема и мотива, у снази да их лако и шармантно уобличи, у потенцији да укрсти традиционално и модерно у лирском говору, и да свему да боју хумора, снажног животног оптимизма и ведре заљубљености у бескрајне могућности песме и њеног језика. Радује нас појава овакве поезије, у просторима где није лако писати. Али, поезија побеђује; она није бег од стварности али јесте од учмалости. Она је враћање детињству као »спасу за све наше неспоразуме у животу«, мада, опет, и споразуме са прошлошћу коју овенчава успомена исписана баш овако, како је то учинио Зоран Савковић, пружајући нам могућност да песму осетимо у причи.